

Strategia Rozwoju Gminy Żary na lata 2021-2030

PROJEKT

Żary, październik 2020

Strategia rozwoju gminy Żary stanowi kontynuację procesu programowania strategicznego i efektywnego zarządzania rozwojem obszaru. Bezpośrednią motywacją dla jej formułowania stanowi realizacja kluczowych - dotychczas stawianych - celów i potrzeb rozwojowych, zachodzące zmiany w systemie zarządzania rozwojem kraju, nowy okres programowania Unii Europejskiej na lata 2021 -2027, a przede wszystkim nowe wyzwania i aspiracje, jakie są udziałem lokalnej wspólnoty.

Strategia jest owocem procesu strategicznego łączącego prowadzenie pogłębionej diagnozy i analiz z ożywioną dyskusją obejmującą zarówno podmioty bezpośrednio zaangażowane we wdrożenie polityki rozwoju – przedstawiciele władz i Urzędu Gminy - jak i lokalną społeczność – mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawiciele organizacji i instytucji publicznych i prywatnych oraz organizacji pozarządowych. Wykorzystano przy tym zewnętrzne punkty widzenia, w szczególności eksperckie wsparcie w realizacji diagnozy i formułowaniu struktury dokumentu.

Podstawą stworzenia strategii była pogłębiona diagnoza uwzględniająca analizę dostępnych danych statystycznych i innych źródeł wtórnych. Na jej podstawie określono obecny stan gminy. Zasadniczym elementem definiowania stanu oczekiwanego, spodziewanego punktu dojścia w rozwoju gminy do roku 2030, była formułowana z aktywnym udziałem mieszkańców wizja. Stanowiła ona ramę dla sformułowania wyzwań strategicznych oraz odpowiadających im celów i działań. Cały dokument strategiczny został następnie poddany standardowym konsultacjom społecznym.

Zastosowana metoda pracy i zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoliły uzyskać wartość w postaci strategii opartej na rzeczywistych potrzebach i wypracowanej wspólnie z partnerami społeczno-gospodarczymi, spójnej perspektywy działania na rzecz ich zaspokojenia. Daje to podstawę dla oczekiwania zgodnych wysiłków, których efektem będzie rzeczywisty rozwój oraz realne podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Żary.

Analiza SWOT

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Względnie stabilny profil demograficzny gminy - Kapitał społeczny i organizacja społeczeństwa obywatelskiego - Obniżanie poziomu wykluczenia społecznego - Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego - Zasoby kulturowe i środowiskowe - Ograniczona degradacja przestrzeni i środowiska naturalnego, brak presji infrastrukturalnej - Dynamiczny wzrost zasobów mieszkaniowych - Rozbudowana baza sportowo - rekreacyjna - Wzrost poziomu przedsiębiorczości - Dostępność komunikacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> - Narastający deficyt i obciążenia budżetu samorządu - Rozproszenie sieci osadniczej i wysokie koszty budowy i utrzymania infrastruktury - Niewystarczająca dostępność świadczeń zdrowotnych w wybranych obszarach - Ograniczona oferta rozwojowa dla osób młodych - Rozproszenie i ograniczone oddziaływanie przestrzeni publicznej - Deficyty infrastrukturalne (wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa) - Dekapitalizacja gminnych zasobów mieszkaniowych - Ograniczona oferta dla turystów
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Wzmocnienie kolejowej dostępności transportowej - Potencjał i infrastruktura miasta Żary - Perspektywy dla tworzenia produktów turystycznych i rozwoju ruchu turystycznego - Intensyfikacja współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego - Wzrost udziału w produkcji energii ze źródeł odnawialnych - Wzrost znaczenia inwestycji neutralnych ekologicznie i środków na ich realizację - Wzmocnienie indywidualnego udziału w działaniach na rzecz zachowania jakości środowiska - Wzmocnienie wsparcia infrastrukturalnego i inwestycyjnego dla lokalnej przedsiębiorczości - Dostępność terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie gminy - Relokacja kapitału, produkcji i miejsc pracy do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozproszenie zwierzchności nad zasobami infrastrukturalnymi, jej tranzytowy i zdecentralizowany charakter - Ekspansja przestrzenna i presja demograficzna miast Żary - Brak bądź słabość impulsów rozwojowych dla rozwoju polsko – niemieckiego pogranicza - Nadmierne starzenie się społeczności i zmniejszenie udziału osób w wieku produkcyjnym w populacji - Brak możliwości zapewnienia usług publicznych na odpowiednim poziomie i w wymaganej skali - Narastające trudności w utrzymaniu struktury i potencjału placówek edukacyjnych

Sytuacja finansowa gminy u progu realizacji Strategii

Gmina Żary, jako jeden z głównych podmiotów podejmujących działania zmierzające do realizacji nakreślonych w ramach strategii celów, musi wykazywać zdolność finansową do realizacji zadań. Podstawowym instrumentem zarządzania finansami gminy jest budżet. Jest on finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy oraz najważniejszym narzędziem do jej realizacji. Pozwala zaplanować w jaki sposób rozdysonować dostępne środki finansowe.

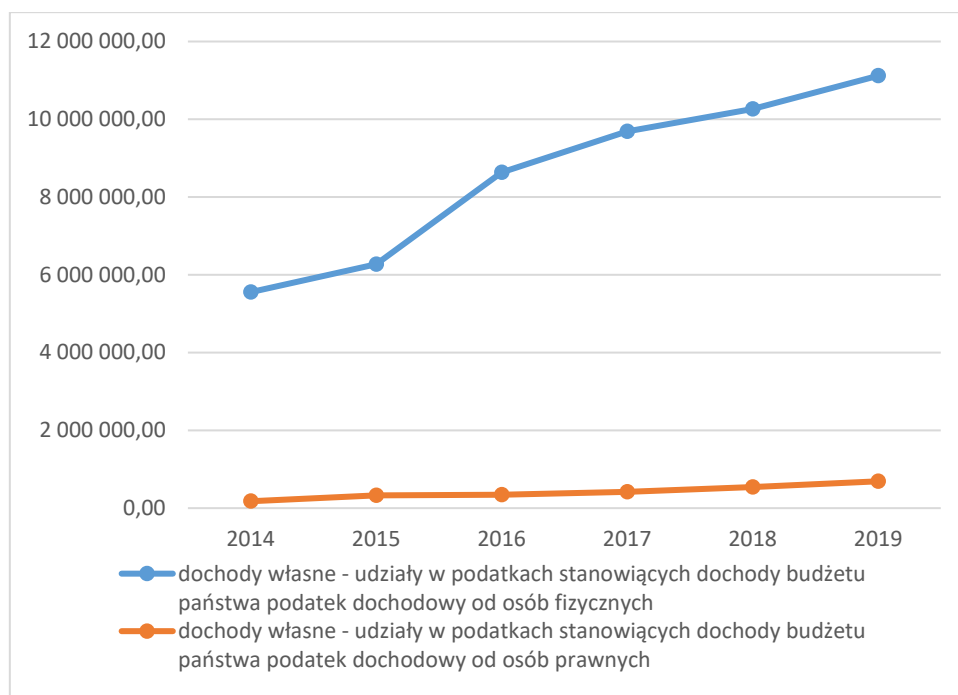
Analizując budżet Gminy Żary w perspektywie ostatnich kilku lat, zauważyć można, iż systematycznie wzrasta wartość dochodów, zarówno ich kwoty ogółem (wzrost aż o 60,98% w roku 2019 w stosunku do roku 2014), jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W ostatnich latach w znaczący sposób wzrosły także dochody własne budżetu gminy z tytułu udziału w dochodach budżetu państwa z podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych. Wzrost ten obrazuje tempo wzrostu gospodarczego dostrzegalnego na terenie gminy. Im większy dochód bowiem wypracują mieszkańcy Gminy Żary i przedsiębiorstwa działające na jej terenie, tym większe wpływy do budżetu gminy z tytułu udziału w podatkach dochodowych. Skalę wzrostu w tym obszarze zaprezentowano na poniższym wykresie. Dane dotyczące kształtowania się kwot dochodów Gminy Żary w latach 2014 – 2019 zaprezentowano w poniższej tabeli.

Dochody budżetu Gminy Żary w latach 2014– 2019 (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody ogółem	37 285 206,13	37 759 515,95	46 934 075,89	52 597 546,18	51 928 515,79	60 021 499,21
w tym dochody własne	19 968 499,06	20 505 924,77	22 566 243,01	26 659 823,37	26 128 827,39	28 180 674,48
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	5 555 038,00	6 272 847,00	8 638 908,00	9 686 106,00	10 265 417,00	11 117 930,00
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	178 108,71	327 148,68	345 688,07	420 689,93	539 380,32	690 139,34
Dochody z majątku	828 817,52	595 236,71	482 731,51	648 369,86	620 611,15	935 279,44
Pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	379 751,42	1 519 666,20	2 500,00	533 000,00	6 504,08	0,00
Dochody na 1 mieszkańca	3 056,16	3 071,88	3 804,03	4 255,46	4 201,68	4 862,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dochody własne Gminy Żary z tytułu udziału w dochodach budżetu państwa w podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych w latach 2014-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W ostatnich latach systematycznie wzrasta również wartość wydatków budżetowych Gminy Żary. Wzrost ten w 2019 roku w stosunku do roku 2014 wyniósł 54,03%. Wydatki majątkowe stanowią ok 16 – 18% ogółu wydatków budżetowych. Na przestrzeni ostatnich 5 lat zmniejszyły się wydatki przeznaczane na obsługę zadłużenia Gminy Żary. W 2019 roku wydatki tego typu wyniosły 111 055,04 zł. Dane dotyczące kształtowania się kwot wydatków budżetowych Gminy Żary w latach 2014 – 2019 zaprezentowano w poniższej tabeli.

Wydatki budżetu Gminy Żary w latach 2014 – 2019 (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Wydatki ogółem	36 363 771,40	35 281 317,86	42 380 646,21	47 472 597,61	50 106 498,39	56 011 561,44
Wydatki bieżące	30 349 099,38	30 186 530,08	35 919 626,52	39 114 191,19	40 954 765,01	46 203 898,43
w tym wydatki bieżące na wynagrodzenia	10 909 407,98	11 133 020,89	11 178 610,98	11 571 137,50	12 533 082,02	13 455 689,71
Wydatki na obsługę długu	315 156,42	256 555,10	232 270,72	193 774,74	152 090,82	111 055,04
Wydatki majątkowe	6 014 672,02	5 094 787,78	6 461 019,69	8 358 406,42	9 151 733,38	9 807 663,01
% udział wydatków majątkowych w wydatkach	16,54	14,44	15,25	17,61	18,26	17,51

ogółem						
Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2 980,64	2 870,27	3 434,97	3 840,83	4 054,25	4 537,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Instrumentem wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego jest Wieloletnia Prognoza Finansowa. Obejmuje ona prognozę m.in. takich parametrów finansowych jak:

- dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu;
- dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu;
- wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu;
- przychody i rozchody budżetu z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Żary na lata 2014 -2018 zaprezentowano w poniższej tabeli.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Żary na lata 2020 - 2023

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Dochody ogółem, w tym:	59 181	57 237	58 668	60 135
	058,50	816,00	761,00	480,00
bieżące	57 108	57 237	58 668	60 135
	993,84	816,00	761,00	480,00
majątkowe	2 072	0,00	0,00	0,00
	064,66			
<i>w tym ze sprzedaży majątku</i>	1 228	0,00	0,00	0,00
	276,59			
Wydatki ogółem, w tym:	62 815	55 926	58 668	60 135
	443,18	283,00	761,00	480,00
wydatki bieżące, w tym:	52 892	48 096	49 299	50 531
	657,46	604,00	019,00	494,00
<i>wydatki na obsługę długu</i>	100 000,00	45 700,00	0,00	0,00
<i>z tytułu gwarancji i poręczeń</i>	0,00	0,00	0,00	0,00
wydatki majątkowe	9 922	7 829	9 369	9 603
	785,72	679,00	742,00	986,00
Wynik budżetowy	-3 634	1 311	0,00	0,00
	384,68	533,00		
Przychody ogółem, w tym:	4 929	0,00	0,00	0,00
	384,68			
nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	233 652,33	0,00	0,00	0,00
zaciągnięcie kredytów/ pożyczek	0,00	0,00	0,00	0,00
wolne środki	4 680	0,00	0,00	0,00
	732,35			
inne	0,00	0,00	0,00	0,00

Rozchody ogółem, w tym:	1 295 000,00	1 311 533,00	0,00	0,00
spłata kredytów/ pożyczek i wykup papierów wartościowych	1 280 000,00	1 311 533,00	0,00	0,00
w tym łączna kwota wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań o którym mowa w art. 243 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00
inne	15 000,00	0,00	0,00	0,00
Kwota długu	1 311 533,00	0,00	0,00	0,00
Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań	30,08%	24,09%	21,71%	20,17%
Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów	3,77%	3,32%	0,00%	0,00%
Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie załącznika nr 1 do uchwały nr XX/225/20 Rady Gminy Żary z dnia 29 września 2020 r zmieniającej uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Żary na lata 2020 - 2023

Zgodnie z art. 243 obowiązującej ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649, 2020, z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695, 1175) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym: spłat rat kredytów i pożyczek wraz z odsetkami, wykupów papierów wartościowych oraz spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Jak pokazują dane zamieszczone w powyższej tabeli w przypadku Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Żary, relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów w każdym roku przyjmuje wartość niższą niż wartość dopuszczalnego wskaźnika spłaty zobowiązań określonego zgodnie z zapisami art. 243 ustawy o finansach publicznych. Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów w każdym roku prognozowanego okresu odznacza się wartościami dużo niższymi niż dopuszczalna wartość wskaźnika spłaty zobowiązań, co jednoznacznie wskazuje na duże możliwości Gminy Żary w finansowaniu przyszłych inwestycji. Jest to niezwykle ważne z punktu widzenia możliwości realizacji celów niniejszej Strategii.

O sukcesie realizacji nakreślonych w ramach Strategii celów zdecydować może także efektywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym środków z funduszy Unii Europejskiej. **Lata 2021 – 2027, które obejmuje niniejszy dokument, pokrywają się z nową perspektywą finansową UE. Stwarza to bardzo duże możliwości w pozyskiwaniu finansowania na realizację działań, których podjęcie jest niezbędne do osiągnięcia w 2027 roku stanu określonego w wizji gminy.**

Wizja gminy Żary w roku 2030

W roku 2030 gmina Żary przeżywać będzie stały, zrównoważony rozwój. Jej populacja będzie rosła, zarówno z racji narodzin nowych mieszkańców, jak i ich napływu spoza terenu gminy. Sprzyjać będzie temu coraz wyższy standard edukacji i opieki zdrowotnej, w tym usług medycznych i opiekuńczych oraz świadczeń na rzecz osób starszych.

Wzmacniany będzie potencjał kulturowy i społeczny lokalnych środowisk. Podstawę dla niego stanowić będzie aktywność społeczności poszczególnych miejscowości, organizacji pozarządowych, prywatnych i zbiorowych inicjatyw prowadzonych przy wsparciu samorządu. Gmina będzie coraz silniejsza energią swoich mieszkańców i zrównoważonym rozwojem każdego z sołectw. Darzący się zaufaniem mieszkańcy, posiadający doświadczenia i dorobek w podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć, będą zdolni do definiowania i efektywnego wdrażania celów rozwojowych. Zyskają też pełną zdolność do przewyższania zagrożeń i wykazywania mobilizacji w sytuacjach ekstremalnych, wymagających współpracy i sprawnej organizacji. Ten potencjał stanowić będzie bazę dla żywotności lokalnej kultury, inicjatyw artystycznych i społecznych skupiających i wzbogacających mieszkańców, ale także przyciągających uwagę otoczenia i przybyszów. Jednocześnie w ambitnej i ukierunkowanej na praktyczne efekty działania społeczności dalszemu obniżeniu ulegać będzie skala społecznego wykluczenia i odsetek osób wymagających systemowego wsparcia ze strony wspólnoty. Wraz z działającym na jej rzecz samorządem zyska ona pełniejszą sprawność w rozpoznawaniu nowych, związanych z postępem cywilizacyjnym i oraz zmianami społeczno – ekonomicznymi wyzwań oraz skutecznym przewyższaniu ich niepożądanych następstw.

Jakości życia mieszkańców gminy oraz dostępności do szerokiego wachlarza usług publicznych sprzyjać będzie rozwój miasta Żary, jak też racjonalizacja rozwiązań organizacyjnych i dynamizowanie wspólnych przedsięwzięć w sposób niezależny od podziałów administracyjnych. Staraniem samorządu i codziennym wysiłkiem działających w różnych obszarach instytucji i podmiotów wzmacniane będą więzi i zdolność do współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego. Tym samym gmina zyska nowe narzędzia przewyższania własnych ograniczeń i możliwość tworzenia rozwiązań na właściwym dla nich, ponadlokalnym poziomie występowania procesów. Przyczyni się to także do zwiększenia efektywności w pozyskiwaniu i inwestowaniu zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć. Gmin Żary wraz z jej otoczeniem będzie stanowić silny, liczący się skali regionu, biegun rozwoju.

Troska o czystość i jakość środowiska naturalnego oraz otoczenia będzie cechą przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy. Prywatne i publiczne inwestycje będą miały na celu zwiększanie absorpcji wody, zmniejszanie zużycia energii, zwiększanie powierzchni nasadzeń oraz

zagospodarowywanie odpadów. Gmina będzie przyciągać uwagę efektywnością w dbaniu o środowisko, które cechuje codzienne życie mieszkańców, profil turystyki i rekreacji, prowadzoną działalność gospodarczą i realizowane inwestycje.

Znaczna część mieszkańców gminy i gospodarstw domowych uzyska dostęp do infrastruktury sieciowej, w szczególności do instalacji gazowej. Dzięki temu systematycznej poprawie ulegać będzie jakość i komfort ich życia. Poszczególne miejscowości będą w efektywny sposób połączone ze sobą i z miastem Żary przez bezpieczne, oświetlone drogi wyposażone w ścieżki rowerowe. Cała gmina uzyska pełniejszą dostępność transportową poprzez poprawę stanu infrastruktury kolejowej oraz optymalizację siatki połączeń.

Warunki dla efektywnej realizacji obowiązków zawodowych i sprawnego funkcjonowania instytucji i podmiotów gospodarczych, a także dla pełnego dostępu społeczności lokalnej z zasobów wiedzy, kultury, sztuki i rozrywki, tworzyć będzie rozwinięta i wydajna infrastruktura teleinformatyczna wraz z powszechnym dostępem do szerokopasmowego internetu. Wobec niwelacji wykluczeń cyfrowych mieszkańcy zyskają perspektywy realizacji i sukcesu na każdym polu życiowej aktywności. Rozwiązania technologiczne bazujące na szybkim i sprawnym przepływie danych zostaną upowszechnione w administracji. W konsekwencji gmina Żary systematycznie przewyższać będzie czynnik oddalenia od ośrodków miejskich zachowując walor zwartości i organizacyjno – infrastrukturalnego zaawansowania, które wzmacniają komfort życia.

Gospodarka gminy opierać się będzie na przedsiębiorczości mieszkańców. Samorząd lokalny będzie stwarzać jak najkorzystniejsze warunki dla ich działalności, w szczególności poprzez zaangażowanie w pozyskiwanie funduszy unijnych i innych zewnętrznych form wsparcia, rozbudowę i modernizację infrastruktury, prorozwojową politykę fiskalną. Stabilny rynek pracy będzie zasilany przez mieszkańców i pozyskiwanych z zewnątrz pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, zarazem jego oferta stanowić będzie zachętę dla realizacji planów zawodowych i życiowych młodego i średniego pokolenia na terenie gminy. Uzupelnienie dla lokalnej przedsiębiorczości stanowić będą inwestycje i inicjatywy realizowane na terenie gminy przez podmioty zewnętrzne. Lokalna społeczność – otwarta na wszelkie przedsięwzięcia oparte na zaufaniu i uczciwej współpracy – z satysfakcją będzie wspierać i pielęgnować każdą aktywność gospodarczą związaną z obszarem gminy Żary.

Jakość życia w każdej z miejscowości gminy będzie się systematycznie podnosić za sprawą wsparcia samorządu i aktywności lokalnych społeczności. Aktywności tej będzie sprzyjać infrastruktura świetlic wiejskich, placówek kultury i oświaty, terenów rekreacyjnych i sportowych. Mieszkańcy stanowić będą największy atut i siłę swoich miejscowości działając poprzez lokalne organizacje i uzyskując wsparcie ze strony gminy. Dzięki temu będą w stanie formułować potrzeby odnośnie kolejnych przedsięwzięć i inwestycji oraz pozyskiwać środki na ich realizację.

Misja gminy Żary

Prowadząc politykę rozwoju w ramach Strategii rozwoju gminy Żary do roku 2030 władze samorządowe osiągać będą stan rzeczy wyrażony w wizji i służące jego realizacji założone Cele strategiczne i kierunkowe we współpracy z szerokim spektrum właściwych partnerów publicznych, gospodarczych i społecznych oraz z ogółem mieszkańców. Postępowanie to spełniać się będzie w realizacji misji gminy i jej społeczności:

Gmina Żary jest obszarem współpracy osób, samorządu, organizacji i firm, na którym silne społeczności lokalne są środowiskiem stabilnego rozwoju. Społeczności te czerpią z zasobów natury i efektywnie wykorzystują postęp technologiczny osiągając wysoką jakość życia.

Punkty ciężkości strategii

Misja Gminy Żary akcentuje główne wątki rozwoju społeczności lokalnej i punkty ciężkości strategii i jej ducha. Znajdują one przełożenie na przedmiot celów strategii oraz służących ich realizacji działań. Należy je zatem traktować jako istotne elementy porządku strategicznego i koncepcji funkcjonowania społeczności lokalnej oraz działającego na jej rzecz samorządu. Punkty ciężkości strategii i ich znaczenie zostają odzwierciedlone w praktyce działania, tym samym przybliżając gminę i jej mieszkańców do osiągnięcia przyjętej wizji. Uwzględnienie w działaniach rozwojowych wszystkich kluczowych wątków i ich wzajemnego oddziaływania jest warunkiem zrealizowania się tej wizji w jej pełni.

WSPÓŁPRACA – Jest wyrazem doświadczenia żyjących od lat w bliskości i działających razem mieszkańców. Stanowi przywilej i konieczność wobec skali i charakteru obszaru gminy wiejskiej i tworzących ją miejscowości. Poza tym pozwala na osiąganie efektu synergii i przewyższanie ograniczeń związanych z brakiem dominujących i ekspansywnych ośrodków koncentracji wiedzy, kapitału, zasobów ludzkich. Współpracując lokalna społeczność jest silna i świadoma celów, do których z determinacją dąży.

SPOŁECZNOŚCI LOKALNE – Gmina Żary łączy liczne skupiska mieszkańców, zachowujących swoją odrębność i autonomię, ale zintegrowanych przez wspólny los, porządek administracyjny i troską o wspólne zasoby. Ich lokalność jest dobrem, którego utrzymaniu i wyzyskaniu realizacja Strategii służy. Działania na rzecz społeczności przyczyniają się do spójności i równowagi w skali całej gminy jako obszaru realizacji wspólnych interesów i zgodnego osiągania celów. Razem społeczności lokalne tworzą wspólnotę samorządową gminy Żary, która ceni i wzmacnia swoją bogatą tożsamość.

SAMORZĄD – W samorządzie lokalne społeczności znajdują najlepszy instrument formułowania i osiągania wspólnych celów. Samorząd wyraża ich lokalność wnosząc w nią efektywność działania w kontekście procesów, rozwiązań i środków finansowych o charakterze regionalnym i ogólnopolskim. Mieszkańcy gminy Żary realizują swoją samorządność

jako podstawowy sposób rozpoznawania i rozwiązywania wspólnych problemów, a także tworzenia warunków dla indywidualnego i zbiorowego rozwoju.

ROZWÓJ – Społeczność gminy Żary wyraża odwagę i ambicję w formułowaniu wizji swojej przyszłości. Ma świadomość potrzeby zmian, które powinny dotyczyć ich otoczenia i sposobów działania. Odważne i ambitne podejście do zmian ma lokalnej wspólnoty przynieść rozwój, ale

określony przez „jakość”, a nie „ilość”. Dążenie do rozwoju musi uwzględniać walor współpracy i lokalności, w których wyraża się dobrostan oraz istota funkcjonowania wspólnoty.

JAKOŚĆ ŻYCIA – Miarą podejmowanych działań i osiągniętych celów jest dla społeczności gminy jakość życia. Dominuje ona nad dążeniem do

maksymalizacji osiągnięć i kosztów, stanowi wyznacznik dla ambicji i odwagi w formułowaniu Strategii. Społeczność lokalna oczekuje od samorządu takiego zarządzania ekonomicznymi,

społecznymi i przestrzennymi aspektami rozwoju, w którym osiągnięcie możliwie wysokiej jakości życia przez jak największą liczbę mieszkańców jest naczelną wartością.

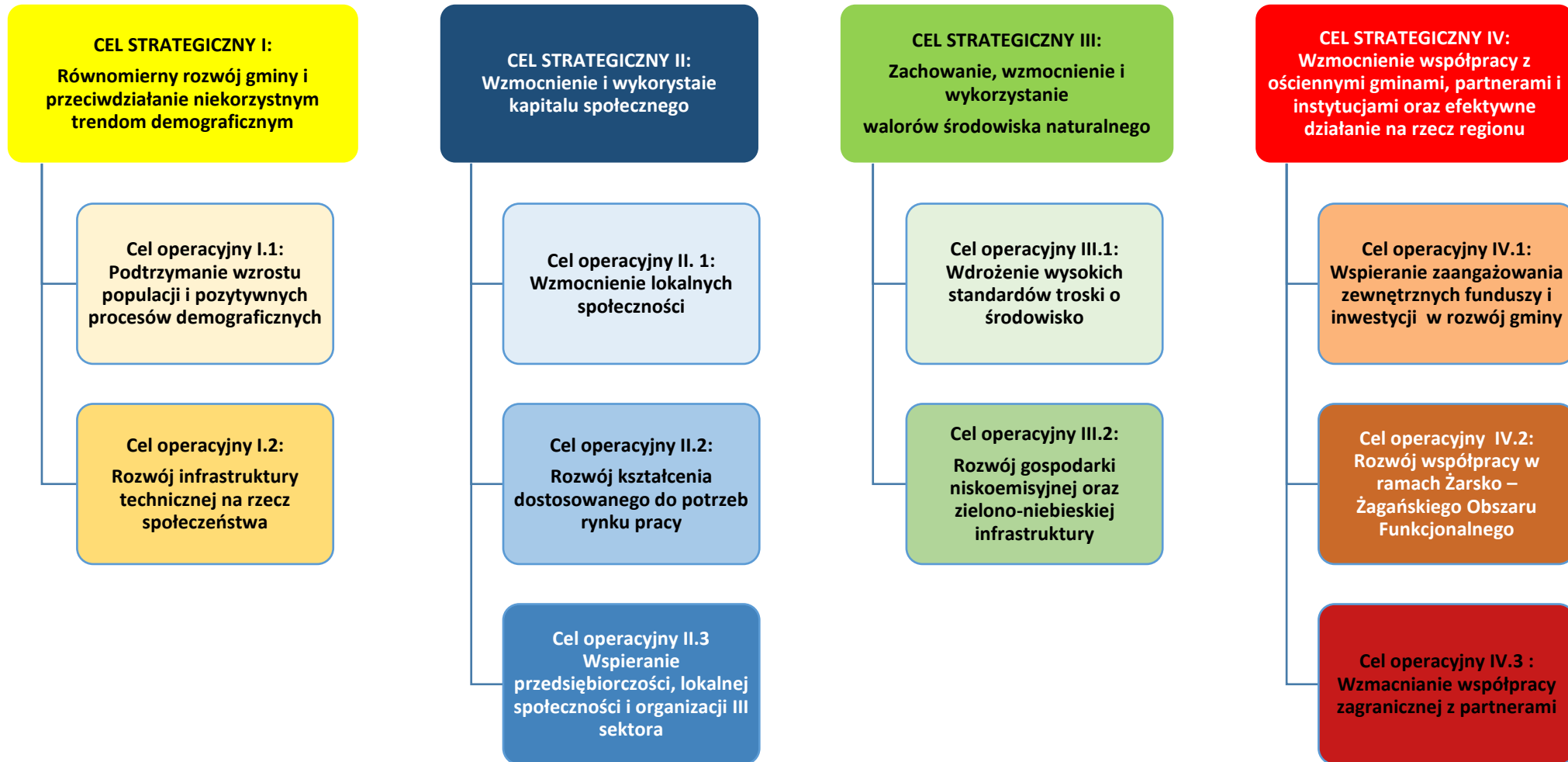
ŚRODOWISKO – Społeczność gminy Żary tworzy środowisko i żyje w relacji ze środowiskiem. Jego społeczny i przyrodniczy sens – oba wyrażają porządek rzeczy, w ramach którego wspólnota się rozwija i

osiąga swoje cele. Zachowanie dobrostanu natury jest w nim niezbywalne. Wież z nią stanowi o przewadze konkurencyjnej gminy i jako taka stanowi element jakości życia. Osiągając rozwój społeczny, ekonomiczny i technologiczny lokalna społeczność gminy Żary pozostaje sobą zachowując swoje środowisko.

Wybór punktów ciężkości, a w dalszej kolejności celów i przedsięwzięć do realizacji w ramach Strategii rozwoju Gminy Żary oparty jest na kryteriach legalności, wykonalności, adekwatności oraz upodmiotowienia. Będą one konkretyzowane w toku realizacji w jednostkowe projekty inwestycyjne lub organizacyjne oraz złożone i długotrwałe programy, składające się z kilku jednostkowych projektów i programów. Realizacja Strategii rozwoju gminy Żary do roku 2030 angażować będzie władze samorządowe do podjęcia dodatkowego wysiłku w celu zagwarantowania dla każdego z przedsięwzięć odpowiednich warunków ich podejmowania, prowadzenia oraz pomyślnego zakończenia. Realizowane działania służyć będą zatem uzyskaniu:

1. sprawnej koordynacji w czasie i przestrzeni oraz bieżącego zarządzania.
2. udziału społeczności mieszkańców, wolnego od wszelkiej dyskryminacji i stronnictwa, cechującego się otwartością na partnerów, przejrzystością finansową i prawną oraz przestrzeganiem zasady pomocniczości.
3. zagwarantowania wrażliwości na osobę ludzką, potrzeby społeczne, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, a także wartości etyczne i estetyczne.
4. zapewnienia profesjonalnego, obiektywnego i przejrzystego monitoringu oraz ewaluacji zgodności z Wizją i Misją, stopnia osiągnięcia Celów strategicznych i kierunkowych oraz sposobów i zaawansowania realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Struktura celów dla Strategii Rozwoju Gminy Żary

CEL STRATEGICZNY I: Równomierny rozwój gminy i przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym

Idea celu: ograniczenie różnicowań w zagospodarowaniu gminy poprzez przeciwdziałanie zagrożeniu spadku liczby mieszkańców oraz inwestycje w infrastrukturę

Na tle kraju gminę cechuje w miarę korzystny przebieg procesów demograficznych, udaje się podtrzymać liczbę jej mieszkańców. Utrzymanie tego trendu jest trudne, ale stanowi jeden z podstawowych warunków zachowania potencjału rozwojowego gminy. Zarazem ważne jest, by mieszkańców i możliwości rozwoju zachowały poszczególne miejscowości i zachowana została równowaga sieci osadniczej, bez gwałtownych wyludnień. Samorząd gminy Żary dąży do wspierania pozytywnych zmian w tym zakresie i niwelowania pojawiających się problemów i ograniczeń. Pozwoli to na efektywne zarządzanie środkami finansowymi, planowanie i realizację inwestycji, jak też wzmacnianie aktywności ekonomicznej całego obszaru gminy bez narastania stref degradacji oraz zaniedbań infrastrukturalnych.

Cel operacyjny I.1: Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych

Typy działań:

- działania powstrzymujące odpływ młodzieży z terenu gminy
- aktywizacja seniorów na rynku pracy i w życiu społecznym
- rozwój i wzmocnienie sfery usług społecznych na rzecz seniorów (opiekuńczych, asystenckich)
- rozwój infrastruktury w zakresie opieki nad osobami starszymi (np. domy seniorów)

Miara sukcesu w realizacji celu: zostanie utrzymana równowaga osadnictwa na obszarze gminy oraz populacja mieszkańców w poszczególnych miejscowościach, będą one przeważać nad odpływem mieszkańców; gmina będzie dysponowała efektywnymi narzędziami wsparcia nowego osadnictwa oraz wsparcia dobrostanu zdrowotnego całej populacji.

Cel operacyjny I.2: Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa

Typy działań:

- budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury przedszkolnej, szkolnej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, komunalnej
- budowa infrastruktury związanej z opieką nad dziećmi do lat 3
- rozwój infrastruktury technicznej w zakresie sieci wod-kan, gazowej, elektrycznej, oczyszczalni ścieków, przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój usług publicznych (w tym elektronicznych)
- rozwój sieci oświetlenia, w tym montaż lamp solarnych
- budowa, rozbudowa i modernizacja sieci dróg na terenie gminy oraz budowa chodników

Miara sukcesu w realizacji celu: wszystkie środowiska aktywne w obszarze gminy mają poczucie udziału w rozwoju infrastrukturalnym i cywilizacyjnym; dokonuje się on w sposób organiczny i zrównoważony, z udziałem zainteresowanych społeczności lokalnych.

CEL STRATEGICZNY II: Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału społecznego

Idea celu: wsparcie osób i środowisk w indywidualnym i zbiorowym rozwoju

Gmina Żary staje się coraz lepszym miejscem do życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Celem samorządu jest tworzenie ku temu jak najlepszych warunków i umożliwianie realizowania się przez poszczególnych mieszkańców i całe środowiska lokalne. Gmina będzie silna ich siłą i aktywnością, wykształceniem i przedsiębiorczością jednostek oraz solidarnością i współpracą między pokoleniami.

Cel operacyjny II. 1: Wzmocnienie lokalnych społeczności

Typy działań:

- przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym
- aktywizacja i integracja mieszkańców
- wsparcie w pozyskiwaniu środków finansowych przez partnerów społecznych samorządu
- udział partnerów społecznych w konsultowaniu kierunków rozwoju i projektów dla poszczególnych miejscowości
- wzmacnianie solidarności i współpracy między pokoleniami
- wsparcie działalności instytucji kultury na terenie gminy

Miara sukcesu w realizacji celu: aktywność społeczna i realizacja osobistych pasji jest powszechna, w związku z czym tworzone są i wdrażane koncepcje rozwoju poszczególnych miejscowości

Cel operacyjny II.2: Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy

Typy działań:

- śledzenie potrzeb edukacyjnych w poszczególnych miejscowościach oraz ścieżek kształcenia podejmowanych przez mieszkańców
- racjonalne inwestowanie w infrastrukturę oświatową
- wsparcie systemu stypendialnego dla uczniów
- wsparcie wykorzystania rozwiązań technologicznych i organizacyjnych w nauczaniu

Miara sukcesu w realizacji celu: mieszkańcy gminy otrzymują wykształcenie pozwalające im na realizowanie z powodzeniem dalszej nauki oraz realizację indywidualnych planów rozwoju

Cel operacyjny II.3: Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora

Typy działań:

- przygotowanie i wykorzystanie oferty inwestycyjnej z ukierunkowaniem na wsparcie i obsługę lokalnego biznesu
- wsparcie małej spółdzielczości, zwłaszcza w ramach szkół i organizacji społecznych
- wspieranie tworzenia, rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych
- wspieranie działań badawczych i innowacyjnych w przedsiębiorstwach
- wsparcie rozwoju turystyki na terenie gminy

Miara sukcesu w realizacji celu: w dochodach gminy dominują środki będące efektem rozwoju prywatnej przedsiębiorczości; większa liczba mieszkańców – w tym seniorzy - przez dłuższe lata jest aktywna ekonomicznie i wzrasta jej zamożność; ograniczone zostaje uzależnienie od wsparcia pomocy społecznej i różnego rodzaju świadczeń

CEL STRATEGICZNY III: Zachowanie, wzmocnienie i wykorzystanie walorów środowiska naturalnego

Idea celu: działania osób, firm i instytucji powinny być podejmowane ze świadomością ich konsekwencji dla środowiska

Przestrzeń gminy w znacznym stopniu zachowuje naturalny charakter, z ograniczoną i kontrolowaną ingerencją człowieka. Zachowanie tego stanu jest warunkiem utrzymania wysokiej jakości życia. W kolejnych latach będzie też priorytetem w ocenie przygotowania i wdrożenia wszelkiego rodzaju aktywności gospodarczej oraz procesów inwestycyjnych. W związku z tym promowane i wspierane będą wysokiej jakości rozwiązania, rozwój o charakterze organicznym i długofalowe, pozytywne zmiany w poprawie stanu środowiska.

Cel operacyjny III.1: Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko

Typy działań:

- edukacja ekologiczna na wszystkich etapach edukacji przedszkolnej i szkolnej
- wdrażanie modelowych rozwiązań proekologicznych w funkcjonowaniu administracji i związanych z nią instytucji
- formułowanie diagnoz stanu środowiska i perspektyw jego zachowania dla poszczególnych miejscowości
- promocja i upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów
- małe granty samorządowe na inicjatywy i działania proekologiczne
- działania zmierzające do likwidacji dzikich wysypisk śmieci
- ochrona i rewitalizacja starych parków i ogrodów
- poprawa gospodarki odpadami
- zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego
- utrzymanie czystości miejscowości

Miara sukcesu w realizacji celu: w społeczności lokalnej panuje powszechna świadomość znaczenia działań na rzecz środowiska jako przejawu troski o dobro wspólne; jego stan jest traktowany jako warunek ekonomicznego dobrobytu gminy i poszczególnych miejscowości; pojawiają się oddolne inicjatywy proekologiczne i są wprowadzane w życie.

Cel operacyjny III.2: Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury

Typy działań:

- niwelowanie emisji szkodliwych substancji w ciepłownictwie indywidualnym i publicznym
- rozwój małej retencji oraz niebieskiej i zielonej infrastruktury
- podejmowanie działań adaptacyjnych do niekorzystnych zmian klimatycznych
- wspieranie i rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym
- rozwój ścieżek rowerowych i ich otoczenia infrastrukturalnego
- realizacja działań związanych z usuwaniem azbestu
- realizacja termomodernizacji budynków publicznych i niepublicznych

Miara sukcesu w realizacji celu: uzyskanie przez gminę wizerunku „gminy zielonej”, w związku z tym atrakcyjnej jako miejsce życia i prowadzenia działalności gospodarczej; dominacja rozwiązań angażujących wiedzę i dobre praktyki oparte na świadomości ekologicznej w inwestycjach i rozwoju infrastruktury.

CEL STRATEGICZNY IV: Wzmocnienie współpracy z ościennymi gminami, partnerami i instytucjami oraz efektywne działanie na rzecz regionu

Idea celu: samorząd dobrze rozpoznaje potrzeby i wyzwania, właściwie dobiera rozwiązania, pozyskuje partnerów i zewnętrzne wsparcie

Samorząd lokalny wyczerpuje zdolności do samodzielnego, opartego na środkach własnych gminy, osiągania wszystkich celów rozwojowych oraz niwelowania ograniczeń we wszystkich obszarach. Zaspokajanie tych potrzeb wymaga zdolności do współpracy z otoczeniem oraz angażowania zewnętrznych i komercyjnych środków na realizację poszczególnych przedsięwzięć.

Cel operacyjny IV.1: Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy

Typy działań:

- gromadzenie, przetwarzanie i upowszechnianie informacji o potencjale i potrzebach gminy i jej społeczności
- monitoring i weryfikacja perspektyw pozyskiwania wsparcia ze środków unijnych dla przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy
- system włączania partnerów społecznych i podmiotów gospodarczych do współpracy
- włączanie obszaru i społeczności gminy w realizację projektów rozwojowych realizowanych przez zewnętrzne podmioty
- aktywna promocja gminy
- renowacja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego

Miara sukcesu w realizacji celu: samorząd lokalny efektywnie angażuje lokalne społeczności i zewnętrzne podmioty w pozyskiwanie i wykorzystanie kapitału na rzecz realizacji projektów rozwojowych; wiedza, praca i środki finansowe z różnych źródeł współtworzą potencjał gminy i miejscowości na jej obszarze.

Cel operacyjny IV.2: Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego

Typy działań:

- integracja systemu komunikacji miejskiej
- budowa wspólnego systemu ścieżek rowerowych
- wspólna promocja gospodarcza
- tworzenie wspólnej oferty turystycznej
- wykorzystanie potencjału do rozwoju wspólnej energetyki odnawialnej

Miara sukcesu w realizacji celu: społeczność gminy efektywnie zarządza rozwojem dobierając rozwiązania i partnerów do skali problemów i wyzwań; w znacznym stopniu angażowane są zewnętrzne środki partnerzy oraz pełnia potencjału obszaru funkcjonalnego.

Cel operacyjny IV.3: Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami

Typy działań:

- rozwijanie i umacnianie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów

Miara sukcesu w realizacji celu: pogłębienie stosunków z partnerami, liczne wspólne przedsięwzięcia.

Nawiązanie do dokumentów strategicznych wyższego szczebla

Formułując Strategię Rozwoju Gminy Żary dotożono wszelkich starań, by założone w niniejszym dokumencie cele oraz kierunki działań zaprogramowane do ich osiągnięcia były spójne lub na zasadzie komplementarności uzupełniały postanowienia dokumentów strategicznych na poziomie europejskim, krajowym oraz regionalnym.

Strategia Rozwoju Gminy Żary na lata 2021-2030 wpisuje się w założenia następujących dokumentów:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r.,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (projekt),

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zakładane do realizacji przez Gminę Żary wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, zwłaszcza w Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także w Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P.2019 poz. 1060). Krajowa

Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Gminy Żary zachowuje spójność obszarów oraz celów operacyjnych z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 Jest zgodna z wyżej opisanym dokumentem w następującym zakresie:

- CEL 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
 - Cel szczegółowy 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.
 - Kierunek 1.5.1. Infrastruktura transportowa, 1.5.2. Infrastruktura komunalna, oraz 1.5.4. Infrastruktura łączności elektronicznej – z którymi spójny jest gminny cel operacyjny I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa.
 - Kierunek 1.5.3. Infrastruktura społeczna – z którym spójne są cele gminne: I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa, II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności, II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
- CEL 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
 - Cel szczegółowy 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.
 - Kierunek 2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego, z którym zgodny jest cel gminny II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności.
 - Cel szczegółowy 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
 - Kierunek 2.2.2. Wsparcie dla biznesu – z którym zgodny jest gminny cel operacyjny II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora.
 - Kierunek 2.2.3. Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych – z którym zgodny jest cel gminny IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy.
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
 - Cel szczegółowy 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym – z którym zgodny jest cel gminny IV.2 Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju w perspektywie do 2030 roku. Za cel nadrzędny w tym przypadku obrano poprawę jakości życia Polaków, a głównym sposobem osiągnięcia tego celu ma być stabilny i wysoki wzrost gospodarczy. Trzecia fala nowoczesności oznacza łączenie modernizacji, innowacji oraz impetu cyfrowego z poprawą jakości życia i skokiem cywilizacyjnym, jaki musi stać się udziałem naszego kraju do 2030 roku, abyśmy uniknęli zagrożenia peryferyzacją.

Osiągnięcie celu kluczowego będzie możliwe tylko dzięki trzem filarom zadaniowym:

- innowacyjności,
- terytorialnie zrównoważonemu rozwojowi,
- efektywności.

Głównym celem tego dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi oraz wartością i tempem wzrostu PKB w Polsce. W dokumencie zawarto trzy obszary strategiczne, które zostały podzielone na osiem części. Są to:

- I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki;
- II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski;
- III. Efektywność i sprawność państwa.

Zgodnie z założeniami strategii Polska ma posiadać konkurencyjną i efektywną gospodarkę z wieloma nowymi miejscami pracy, a pracownicy cechujący się kreatywnością, otwartością na zmiany i dobrym wykształceniem będą decydować o przewadze polskich firm na ogólnoswiatowych rynkach. Również Strategia Rozwoju Gminy Żary na lata 2021-2030 w swoich założeniach będzie dążyć do podniesienia kwalifikacji lokalnej społeczności oraz tworzenia stabilnego rynku pracy. Osiągnięcie celów operacyjnych nr II.1, II.2 i II.3 doprowadzi do zbudowania silnego kapitału społecznego, mającego duży udział w perspektywie rozwojowej gminy.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. KPZK 2030 przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat oraz określa cele i kierunki polityki przestrzennej wraz z planem działań o charakterze prawnym i instytucjonalnym niezbędnym dla jej realizacji. Wskazuje także na zasady i sposób koordynacji publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.

Wizja zagospodarowania przestrzennego kraju określona w KPZK 2030 polega na postrzeganiu przestrzeni polskiej przez pryzmat rozwoju policentrycznej metropolii sieciowej. Metropolia ta składa się z najważniejszych polskich miast i ich zespołów, stanowiących jej rdzeń, oraz współtworzących ją miast o znaczeniu regionalnym. Do policentrycznej metropolii sieciowej dowiązane są subregionalne ośrodki wzrostu. Dla obszarów peryferyjnych znajdujących się poza bezpośrednim wpływem ośrodków wzrostu, ze względu na ograniczoną możliwość wykorzystania przez nie potencjałów rozwojowych, przewidziano specjalne działania aktywizujące.

Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest następujący: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

W dokumencie wyznaczono sześć celów polityki przestrzennej:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Żary w pełni wpisują się w Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Jak wskazano w wizji gminy „Troska o czystość i jakość środowiska naturalnego oraz otoczenia będzie cechą przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy. Prywatne i publiczne inwestycje będą miały na celu zwiększanie absorpcji wody, zmniejszanie zużycia energii, zwiększanie powierzchni nasadzeń oraz zagospodarowywanie odpadów. Gmina będzie przyciągać uwagę efektywnością w dbaniu o środowisko,

które cechuje codzienne życie mieszkańców, profil turystyki i rekreacji, prowadzoną działalność gospodarczą i realizowane inwestycje. Poszczególne miejscowości będą w efektywny sposób połączone ze sobą i z miastem Żary przez bezpieczne, oświetlone drogi wyposażone w ścieżki rowerowe. Cała gmina uzyska pełniejszą dostępność transportową poprzez poprawę stanu infrastruktury kolejowej oraz optymalizację siatki połączeń”.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (projekt)

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030) jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubuskiego w kolejnej dekadzie.

Celem głównym wyznaczonym w Strategii jest: Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców.

Cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji celów strategicznych. W SRWL 2030 sformułowano cztery cele strategiczne, które stanowią zmodyfikowaną i zweryfikowaną kontynuację celów strategicznych ze strategii przyjętej w 2012r. W ten sposób, zapewniając ciągłość procesu planowania strategicznego, wprowadzono niezbędne zmiany i uaktualnienia wynikające ze zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych szczegółowo przeanalizowanych na etapie diagnozy:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna;
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi;
3. Integracja przestrzenna regionu;
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Strategia Rozwoju Gminy Żary zachowuje spójność obszarów oraz celów operacyjnych ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 Jest zgodna z wyżej opisanym dokumentem w następującym zakresie:

- CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna
 - Cel operacyjny 1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku – z którym zgodny jest gminny cel operacyjny III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko, jak też III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury.
 - Cel operacyjny 1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy – z którym zgodny jest gminny cel operacyjny II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
 - Cel operacyjny 1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu - jest zgodny z gminnymi celami IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy, jak też IV.2 Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego.
- CEL STRATEGICZNY 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi
 - Cel operacyjny 2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów – zgodność z celem gminnym I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych,
- CEL STRATEGICZNY 3. Integracja przestrzenna regionu
 - Cel operacyjny 3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej - z którym zgodny jest gminny cel operacyjny I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa.
 - Cel operacyjny 3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu - z którym zgodny jest gminny cel operacyjny III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko.
 - Cel operacyjny 3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich – z którym zgodne są cele gminne I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa, II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności.
- CEL STRATEGICZNY 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę

- Cel operacyjny 4.3 Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu - z którym zgodny jest gminny cel operacyjny IV.2 Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Beneficjenci Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Żary służy wsparciu rozwoju jej mieszkańców – w ich indywidualnych wyborach ścieżek życiowych oraz w funkcjonowaniu jako zintegrowana społeczność. Wspólnie tworzona będzie spełniać swoją rolę, jeśli znajdzie wyraz w działaniach składających się na wspólną realizację postawionych celów. Samorząd gminy dąży do tego, by Strategia nie pozostała dokumentem, ale stała się punktem odniesienia dla każdej istotnej aktywności podejmowanej w obrębie wspólnoty, dzięki niej i na jej rzecz.

Wobec tego wszyscy mieszkańcy gminy Żary oraz podmioty podejmujące na jej obszarze działalność będą się odnajdywać w jej zapisach jako beneficjenci jej realizacji, poprzez podejmowane przez siebie oraz przez innych działania.

DZIECI		
Cele	Typy działań	Wpływ i efekty
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	rozwój infrastruktury przedszkolnej i szkolnej; rozwój usług publicznych	budowa i utrzymanie obiektów; podnoszenie standardu nauczania, poszerzanie dostępu do wiedzy
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym; wzmocnianie solidarności międzypokoleniowej	poszerzanie oferty spędzania czasu i indywidualnego oraz zbiorowego rozwoju; pogłębianie więzi z pokoleniem rodziców i dziadków
II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy	monitoring potrzeb edukacyjnych oraz ścieżek edukacyjnych; inwestowanie w infrastrukturę oświatową; wsparcie procesów optymalizacji i postępu w nauczaniu	wsparcie instytucjonalne; rozwój infrastruktury; indywidualizacja rozwoju, lepiej ukierunkowane kształcenie
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	edukacja ekologiczna; promocja i upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów; małe granty samorządowe na inicjatywy i działania proekologiczne	wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej; wsparcie dla działań w obszarze ekologii i rozwoju więzi ze środowiskiem
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	niwelowanie emisji szkodliwych substancji; rozwój ścieżek rowerowych	poprawa stanu otoczenia i możliwości rozwoju; przyjazna, spójna z naturą infrastruktura; zwiększenie swobody i bezpieczeństwa ruchu
IV.3 Wzmocnianie współpracy zagranicznej z partnerami	rozwijanie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów	rozszerzenie sfery aktywności, zwiększenie własnego potencjału

MŁODZIEŻ

Cele	Typy działań	Wpływ i efekty
I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych	działania powstrzymujące odpływ młodzieży z terenu gminy	lepszą i pełniejszą opieką, wsparcie indywidualnego rozwoju; ułatwianie życiowego startu i utrzymania rodziny
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury przedszkolnej, szkolnej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, komunalnej; wzmocnienie potencjału teleinformatycznego	rozwój infrastruktury wsparcia, podniesienie jakości życia i usług publicznych; dostęp do rozrywki oraz rynku pracy
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym; aktywizacja i integracja mieszkańców; udział w konsultowaniu przedsięwzięć rozwojowych; wzmacnianie solidarności międzypokoleniowej	warunki do działania i indywidualnego rozwoju, zwiększenie dostępności środków; wpływ na kierunki rozwoju własnego środowiska; wzmocnienie więzi z pokoleniem rodziców
II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy	monitoring potrzeb edukacyjnych oraz ścieżek edukacyjnych mieszkańców; inwestowanie w infrastrukturę oświatową; optymalizacja i postęp w nauczaniu	indywidualne, kierunkowe podejście do uczniów; dostępność edukacji oraz funkcjonowanie systemu wsparcia indywidualnego i zbiorowego rozwoju
II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora	Wsparcie lokalnego biznesu; wsparcie dla organizacji pozarządowych; wsparcie małej spółdzielczości	lepsze przygotowanie do funkcjonowania na rynku; wsparcie dla gminy dla rozwoju działalności gospodarczej
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	edukacja ekologiczna; diagnozowanie stanu środowiska; małe granty na inicjatywy i działania proekologiczne	wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej; uwzględnienie głosu młodego pokolenia; wsparcie dla działań w obszarze ekologii i rozwoju więzi ze środowiskiem
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	niwelowanie emisji szkodliwych substancji; adaptacja do zmian klimatu; rozwój ścieżek rowerowych i ich otoczenia infrastrukturalnego	lepsza jakość środowiska; zwiększenie swobody i bezpieczeństwa ruchu; warunki dla sportu i rekreacji
IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy	monitoring i weryfikacja perspektyw pozyskiwania wsparcia ze środków unijnych; włączanie obszaru i społeczności gminy w realizację projektów rozwojowych zewnętrznych podmiotów	wsparcie w dotarciu do zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju oraz współpracy w ramach krajowych i europejskich sieci; promocja talentów i aktywności mieszkańców
IV.3 Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami	rozwijanie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów	rozszerzenie sfery aktywności, zwiększenie własnego potencjału

SENIORZY

Cele	Typy działań	Wpływ i efekty
I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych	aktywizacja seniorów na rynku pracy i w życiu społecznym; rozwój i wzmocnienie sfery usług społecznych na rzecz seniorów (opiekuńczych, asystenckich); rozwój infrastruktury w zakresie opieki nad osobami starszymi	poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej oraz wsparcia społecznego; aktywizacja i włączenie w życie społeczności
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	rozwój komunalnych i społecznych inwestycji infrastrukturalnych; rozwój usług publicznych	uwzględnianie potrzeb seniorów w działaniach rozwojowych; rozwój infrastruktury komunalnej, zwiększenie jej dostępności dla seniorów; dostęp do nowoczesnych technologii i wsparcie w ich stosowaniu
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym; aktywizacja i integracja mieszkańców, wzmocnianie solidarności i współpracy między pokoleniami; zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego	aktywizacja społeczna, usprawnienie wsparcia; wpływ na kierunki rozwoju własnego środowiska; wzmocnienie więzi z pokoleniem dzieci i wnuków; zwiększenie poczucia indywidualnego bezpieczeństwa
II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora	wsparcie i obsługa lokalnego biznesu; wsparcie małej spółdzielczości; wspieranie tworzenia, rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych	podtrzymywanie aktywności ekonomicznej i możliwości pracy; przystępne formy udziału w życiu ekonomicznym wspólnoty lokalnej
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	wdrażanie modelowych rozwiązań proekologicznych	podnoszenie jakości środowiska i bliskiego otoczenia; zachowanie walorów otoczenia i krajobrazu
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	niwelowanie emisji szkodliwych substancji; rozwój małej retencji oraz niebieskiej i zielonej infrastruktury	podnoszenie jakości środowiska i bliskiego otoczenia; zachowanie walorów otoczenia i krajobrazu
IV.3 Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami	rozwijanie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów	rozszerzenie sfery aktywności, zwiększenie własnego potencjału

AKTYWNI ZAWODOWO

Cele	Typy działań	Wpływ i efekty
I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych	rozwój infrastruktury w zakresie opieki nad osobami starszymi; działania powstrzymujące odpływ młodzieży z terenu gminy	wsparcie dla rodzin; korzystne warunki dla osiedlania się i rozwoju życia zawodowego i rodzinnego
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury; rozwój usług publicznych	wsparcie zrównoważonego budownictwa wysokiej jakości; wzmocnienie oferty i poziomu usług publicznych i infrastruktury komunalnej; bliskość i wysoki standard środowiska; powszechność i dostępność komunikacji stosowanej w pracy, rekreacji, rozrywce i dostępie do wiedzy
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym; aktywizacja i integracja mieszkańców; wsparcie w pozyskiwaniu środków finansowych przez partnerów społecznych, ich udział w konsultowaniu kierunków rozwoju; zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego	różnorodne formy realizowania się i prowadzenia działalności zawodowej i społecznej; zwiększona dostępność finansowania działalności; wpływ na rozwój lokalnego środowiska; wzmocnienie więzi z pokoleniem dzieci i seniorów; zwiększenie poczucia indywidualnego bezpieczeństwa
II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora	- przygotowanie i wykorzystanie oferty inwestycyjnej; wspieranie tworzenia, rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych; wsparcie małej spółdzielczości	wsparcie dla pracowników i ich praw oraz jakości pracy; różnorodne formy realizowania się i prowadzenia działalności zawodowej i społecznej
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	wdrażanie modelowych rozwiązań proekologicznych;	podnoszenie jakości środowiska i bliskiego otoczenia; zachowanie walorów otoczenia i krajobrazu
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	niwelowanie emisji szkodliwych substancji; rozwój małej retencji oraz niebieskiej i zielonej infrastruktury; wspieranie i rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym	podnoszenie jakości środowiska i bliskiego otoczenia; zachowanie walorów otoczenia i krajobrazu
IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy	zarządzanie informacją o potencjale i potrzebach gminy i jej społeczności; włączanie partnerów społecznych i gospodarczych w rozwój potencjałów	wsparcie dla lokalnego rynku pracy i warunków prowadzenia biznesu
IV.3 Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami	rozwijanie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów	rozszerzenie sfery aktywności, zwiększenie własnego potencjału

INSTYTUCJE I PARTNERZY ZEWNĘTRZNI

Cele	Typy działań	Wpływ i efekty
I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych	działania powstrzymujące odpływ młodzieży z terenu gminy; aktywizacja seniorów na rynku pracy i w życiu społecznym	zachowanie stabilności populacji i lokalnego rynku pracy; dobre warunki do życia i pracy
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury; rozwój usług publicznych	zachowanie stabilności populacji i lokalnego rynku pracy; dywersyfikacja źródeł finansowania inwestycji; podnoszenie możliwości zdalnej i ogólnego zaawansowania technologicznego; dobre warunki do życia i pracy
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	udział partnerów w konsultowaniu kierunków rozwoju; aktywizacja i integracja mieszkańców; wsparcie w pozyskiwaniu środków finansowych przez partnerów społecznych samorządu	zwiększenie potencjału i zdolności rozwojowych społeczności; większa dostępność zewnętrznych funduszy; wpływ na kierunki rozwoju
II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy	inwestowanie w infrastrukturę; wsparcie procesu nauczania	zachowanie stabilności populacji i lokalnego rynku pracy
II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora	przygotowanie i wykorzystanie oferty inwestycyjnej; wsparcie małej spółdzielczości	ułatwienia w prowadzeniu działalności; wzmocnienie lokalnego środowiska gospodarczego; wzmocnienie kompetencji ekonomicznych
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	wdrażanie modelowych rozwiązań proekologicznych; formułowanie diagnoz stanu środowiska; małe granty na działania proekologiczne	wysoka kultura relacji ze środowiskiem i wspierające ją rozwiązania systemowe
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	niwelowanie emisji szkodliwych substancji; rozwój małej retencji oraz niebieskiej i zielonej infrastruktury; upowszechnianie i wsparcie agroturystyki	wysoka kultura relacji ze środowiskiem i wspierające ją rozwiązania systemowe
IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy	zarządzanie informacją o potencjale i potrzebach lokalnych i o środkach unijnych; udział partnerów w rozwoju lokalnym, integracja potencjałów	przyjazne i prorozwojowe środowisko rozwoju; zaangażowanie lokalnych sił i środków w rozwój; dopływ impulsów rozwojowych
IV.2 Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego	wdrożenie systemu zarządzania informacją o potencjale i potrzebach rozwojowych społeczności gminy; udział w rozwoju Żarsko – Żagańskiego	przyjazne i prorozwojowe środowisko rozwoju; dopływ impulsów rozwojowych

	Obszaru Funkcjonalnego	
IV.3 Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami	rozwijanie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów	rozszerzenie sfery aktywności, zwiększenie własnego potencjału

SAMORZĄD

Cele	Typy działań	Wpływ i efekty
I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych	działania powstrzymujące odpływ młodzieży z terenu gminy; aktywizacja seniorów na rynku pracy i w życiu społecznym	zachowanie stabilności, zdrowia i żywotności populacji i lokalnego rynku pracy mieszkańców
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury; rozwój usług publicznych	zachowanie stabilności populacji i lokalnego rynku pracy; dobre warunki do życia i pracy mieszkańców
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	udział partnerów w konsultowaniu kierunków rozwoju; aktywizacja i integracja mieszkańców; wsparcie w pozyskiwaniu środków finansowych przez partnerów społecznych samorządu	zwiększenie potencjału i zdolności rozwojowych społeczności; większa dostępność zewnętrznych funduszy; udział partnerów w kształtowaniu rozwoju
II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy	inwestowanie w infrastrukturę; wsparcie procesu nauczania	zachowanie stabilności populacji i lokalnego rynku pracy
II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora	przygotowanie i wykorzystanie oferty inwestycyjnej; wsparcie małej spółdzielczości	zwiększenie potencjału i zdolności rozwojowych społeczności; większa dostępność zewnętrznych funduszy; udział partnerów w kształtowaniu rozwoju; wzmocnienie lokalnego biznesu i kompetencji ekonomicznych
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	edukacja ekologiczna; wdrażanie modelowych rozwiązań proekologicznych; formułowanie diagnoz stanu środowiska; małe granty na działania proekologiczne	wysoka kultura relacji ze środowiskiem i wspierające ją rozwiązania systemowe
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	niwelowanie emisji szkodliwych substancji; rozwój małej retencji oraz niebieskiej i zielonej infrastruktury	wysoka kultura relacji ze środowiskiem i wspierające ją rozwiązania systemowe
IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy	zarządzanie informacją o potencjale i potrzebach lokalnych i o środkach unijnych; udział partnerów w rozwoju lokalnym, integracja potencjałów	przyjazne i prorozwojowe środowisko rozwoju; zaangażowanie lokalnych sił i środków w rozwój; dopływ impulsów rozwojowych
IV.2 Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego	wdrożenie systemu zarządzania informacją o potencjale i potrzebach rozwojowych; udział w rozwoju Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego	przyjazne i prorozwojowe środowisko rozwoju; dopływ impulsów rozwojowych
IV.3 Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami	rozwijanie wzajemnych kontaktów i podejmowanie realizacji wspólnych projektów	rozszerzenie sfery aktywności, zwiększenie własnego potencjału

Monitoring i ewaluacja Strategii

Dla Strategii zdefiniowany zostaje wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów operacyjnych. Prowadzenie obserwacji, gromadzenie i interpretacja danych oraz zarządzanie nimi i formułowanie wiedzy o gminie w oparciu o informacje dotyczące realizacji Strategii pozwoli na bieżące modyfikowanie działań komórek organizacyjnych samorządu i osób wdrażających Strategię w razie stwierdzenia nieprawidłowości.

Wdrażanie Strategii będzie się odbywać poprzez podejmowanie aktywności w ramach poszczególnych celów poprzez działania i projekty. W ramach budżetu gminy docelowo przewidywana jest projekcja alokacji środków na poszczególne cele. Monitoring wdrażania niniejszej Strategii ma wobec tego na celu:

- kontrolę postępu wdrażania poszczególnych działań i projektów formułowanych w ramach poszczególnych celów operacyjnych
- obserwację i efektywną ocenę stanu zaawansowania konkretnych projektów oraz realizację celów umożliwiającą systematyczną i wszechstronną identyfikację trudności i ograniczeń w ich realizacji
- weryfikację zgodności działań z założonymi celami
- ocenę przygotowania i zaangażowania komórek organizacyjnych i osób odpowiedzialnych za ich wdrażanie oraz adekwatność przyporządkowania zadań
- ocenę efektywności przyporządkowania i wykorzystania środków przeznaczonych na realizację celów i działań

Możliwe obiektywne zbadanie postępu realizacji strategii zapewniają wskaźniki realizacji. Efektywności nadzoru i kontroli nad realizacją Strategii Rozwoju Gminy Żary w obszarze poszczególnych celów operacyjnych służy zestaw obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii przez pryzmat celów. Niniejszy system monitoringu i ewaluacji stawia w centrum uwagi związku przyczynowo-skutkowe między sformułowanymi w Strategii celami i realizowanymi w ich ramach działaniami, a zmianami zachodzącymi w obszarze gminy. Przyjęte założenia dla systemu stoją na przeświadczeniu – popartym dominującymi trendami w programowaniu strategicznym – o potrzebie odejścia od dużej liczby mierzonych wartości wskaźników na rzecz zwiększenia użyteczności i funkcjonalności stosowanych rozwiązań. Kładzie przy tym nacisk na „ocenę wpływu” wiążąc system zastosowanych wskaźników z rzeczywistymi działaniami realizowanymi w ramach wdrażania strategii.

Przy definiowaniu systemu wskaźników przyjęto następujące zasady:

- minimalizowanie liczby wskaźników dla zachowania czytelności wyników monitoringu
- maksymalną dostępność danych potrzebnych do analizy – w miarę możliwości brak konieczności prowadzenia dodatkowych badań
- możliwość sporządzenia graficznej prezentacji wyników umożliwiającą szybką ocenę i porównanie sytuacji w ramach poszczególnych obszarów z uwzględnieniem zmienności wartości w czasie

Wskaźniki przypisano każdemu z celów operacyjnych Strategii. Tym samym odpowiadają one potrzebie formułowania podstawowego obrazu sytuacji w danym zakresie i w skali całej Strategii. Mają one pokazywać pożądany efekt realizowanych działań. W myśl przyjętych założeń cechuje je to, że są względnie łatwo dostępne i możliwie najściślej związane poszczególnymi obszarami.

Zestaw wskaźników w ramach systemu monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Żary

Cel	Wskaźnik	Źródło danych
I.1 Podtrzymanie wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych	Saldo migracji	dane GUS
I.2 Rozwój infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa	Potencjalna pojemność samorządowych placówek opieki przedszkolnej	dane własne Urzędu Gminy
II. 1 Wzmocnienie lokalnych społeczności	Liczba osób objętych stałym wsparciem socjalnym	raport GOPS
II.2 Rozwój kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy	Odsetek uczniów objętych wsparciem organizacyjnym i technologicznym w nauczaniu	dane własne Urzędu Gminy
II.3 Wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora	Liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych	dane Starostwa Powiatowego i Ministerstwa Sprawiedliwości oraz dane własne Urzędu Gminy
III.1 Wdrożenie wysokich standardów troski o środowisko	Odsetek gospodarstw domowych objętych selektywną zbiórką odpadów	dane własne Urzędu Gminy
III.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury	Liczba nowopowstałych obiektów niebieskiej i zielonej infrastruktury	dane własne Urzędu Gminy
IV.1 Wspieranie zaangażowania zewnętrznych funduszy i inwestycji w rozwój gminy	Liczba projektów z obszaru gminy realizowanych w oparciu o zewnętrzne źródła finansowania	dane własne Urzędu Gminy
IV.2 Rozwój współpracy w ramach Żarsko – Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego	Liczba inicjatyw przygotowanych i wdrożonych w ramach funkcjonowania ŻŻOF	dane ŻŻOF oraz dane własne Urzędu Gminy
IV.3 Wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami	Liczba podmiotów z obszaru gminy objętych wspólnymi inicjatywami i projektami	dane własne Urzędu Gminy

W celu monitorowania poziomu osiągnięcia pożądaných efektów rozwojowych ujętych w Strategii powołany zostanie zespół monitoringu i ewaluacji. Zadania Zespołu w zakresie zarządzania realizacją Strategii obejmować będą:

- inicjowanie działań w dziedzinie realizacji Strategii i monitorowania jej realizacji
- gromadzenie danych i informacji pozyskiwanych w ramach monitoringu celów i działań
- gromadzenie i przedstawienie wartości wskaźników osiągnięcia celów operacyjnych
- monitoring trendów
- przetwarzanie danych tak, aby była możliwa ich graficzna prezentacja oraz interpretacja
- raportowanie zaawansowania prac nad realizacją Strategii
- przygotowanie ewentualnych propozycji korekt do systemu monitoringu

Zespół będzie przygotowywał cykliczne sprawozdanie z realizacji Strategii. Przedłoży on koncepcję prowadzenia działań sprawozdawczych obejmującą:

- założony cykl i częstotliwość formułowania sprawozdań, stosownie do dostępności i aktualności danych
- powiązanie systemu wdrożenia Strategii z programowaniem i weryfikacją realizacji budżetu gminy
- koncepcję oceny wpływu podmiotów zewnętrznych na realizację Strategii

Opracowanie raportu zostanie skoordynowane z działaniami dotyczącymi przygotowywanego cyklicznie raportu o stanie gminy.

Oczekuje się, że zastosowane rozwiązanie kwestii monitoringu strategicznego będzie w konsekwencji podstawą do podejmowania decyzji zarządczych i będzie stanowić wsparcie dla potrzeb osób na kluczowych stanowiskach kierowniczych i zarządczych. Umożliwi zatem formułowanie prostych i stosunkowo łatwych w interpretacji wyników, na podstawie których możliwe będzie odpowiednio szybkie podjęcie decyzji o kierunkach i priorytetyzacji dalszych działań.

Zakłada się, że przy uwzględnieniu publicznego charakteru i funkcji Strategii oraz zasady transparentności, wyniki prowadzonych analiz będą łatwo dostępne dla szerokiego grona aktorów i interesariuszy Strategii – podmiotów lokalnych oraz partnerów zewnętrznych zainteresowanych postępami w jej realizacji. Wobec tego dane z systemu monitoringu będą spełniały funkcję komunikacyjną i zapewnią możliwość prezentacji graficznej w skróconej formie oraz stosunkowo łatwą adaptację wniosków.

Spis treści

Analiza SWOT.....	3
Sytuacja finansowa gminy u progu realizacji Strategii	4
Wizja gminy Żary w roku 2030	8
Misja gminy Żary	10
Punkty ciężkości strategii.....	10
Struktura celów dla Strategii Rozwoju Gminy Żary	12
Nawiązanie do dokumentów strategicznych wyższego szczebla.....	17
Beneficjenci Strategii.....	21
Monitoring i ewaluacja Strategii	27